

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม:
พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ
Creating Mixed Media Artworks:
The Subconscious Mind's Space
for Mental Therapy

สุนันทา ภาสมวงศ์¹

Sunanta Phasomwong

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาทัศนศิลป์, คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Assistant Professor, Department of Visual Arts,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Ubon Ratchathani Rajabhat University
(E-mail: mee190@gmail.com)

Received: 12/06/2024 Revised: 26/08/2024 Accepted: 27/08/2024

บทคัดย่อ

วิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Subconscious Mind's Space for Mental Therapy) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากประสบการณ์อันเลวร้ายเมื่อครั้งวัยเยาว์ ของผู้สร้างสรรค์ที่เคยได้รับจากครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง การพลัดพรากจากบุคคลที่รักเป็นเวลานาน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อจิตใจและการแสดงออกของพฤติกรรมในปัจจุบัน ก่อเกิดความทุกข์ ประสบการณ์เหล่านั้น นำมาสู่แรงบันดาลใจและเพื่อสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสมและศิลปะจัดวาง ต่อยอดจากผลงานในวิจัยสร้างสรรค์หัวข้อเรื่อง The state of suffering (Mental Therapy) ด้วยวัสดุ ลวด แสดงออกผ่านรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยใช้กลวิธีทางทัศนศิลป์ ด้วยทัศนธาตุ เส้น แทนค่าด้วยวัสดุเส้นใยโลหะ นำมาผ่านกรรมวิธีการ ถัก ตัด ประสานจนทับซ้อน ก่อเป็นรูปทรงคล้ายบางส่วนของร่างกายมนุษย์ แสดงถึง สภาวะของจิตใต้สำนึก ติดตั้งในพื้นที่เฉพาะโดยมีวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ จากการรวบรวมข้อมูลจากแรงบันดาลใจเบื้องต้น ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง และอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาความชัดเจนของแนวเรื่อง รูปทรงสัญลักษณ์ และเทคนิคกลวิธี สร้างสรรค์โดยใช้ทัศนธาตุ วัสดุกลวิธี หลักการทางทัศนศิลป์ และสุนทรียศาสตร์ศิลป์ เพื่อตอบสนองแนวความคิดเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะตน

ผลการวิจัยสร้างสรรค์ พบว่า การใช้ทัศนธาตุเส้นลวด มาถัก ตัด ประสาน เกิดเป็นรูปทรงที่คล้ายกับร่างกายมนุษย์ที่มีลักษณะห้อยย้อยจากเพดานถึงน้ำหนักลงสู่ส่วนล่างในรูปแบบกึ่งนามธรรมติดตั้งด้วยรูปแบบศิลปะการจัดวาง ในพื้นที่เฉพาะ สามารถสื่อความหมาย ถึง ความทุกข์ ที่มาจากสภาวะจิตใต้สำนึก ภายใต้กรอบแนวคิดอันเกิดจากแรงบันดาลใจของประสบการณ์ส่วนตน ถ่ายทอดความคิดความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุและกลวิธี กลายเป็นผลงานสร้างสรรค์ร่วมสมัยที่มีความเป็นอัตลักษณ์มีคุณค่าทางความงาม ผลจากการวิจัยสร้างสรรค์ดังกล่าวก่อให้เกิดข้อค้นพบใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะตน

คำสำคัญ: จิตใต้สำนึก, ความทุกข์, เส้น, กิ่งนามธรรม, พื้นที่ว่าง

Abstract

Creative research on the creation of mixed media artworks: The subconscious mind's space for mental therapy aims to explore the effects of adverse experiences during the researcher's childhood. These experiences, stemming from broken families, divorced parents, and prolonged separation from loved ones, impact the mind and current expressions of behavior, causing suffering. However, these experiences have also served as inspiration for the creation of mixed media works and installations. Building on the creative exploration of 'The State of Suffering (Mental Therapy)', the researcher employs wire as a material, expressing it through a semi-abstract form using visual art techniques, particularly wires represented by metal fiber materials. The process involves knitting, bending, interlocking, and overlapping to shape the material into forms reminiscent of various parts of the human body, portraying the state of the subconscious mind. These installations are placed in specific areas using creative methods of presentation. To enhance the understanding of themes, symbolic shapes, and techniques, the researcher gathers information from initial inspiration, related documents, and influences from other artworks. This information is then analyzed to achieve clarity in the creative process. Visual elements, materials, techniques, and principles of visual art and aesthetics are utilized to respond to ideas, resulting in creative works that have their own unique characteristics.

The results of the research revealed that utilizing wire as a visual element to knit, bend, and join together creates a shape resembling the human body. This form is suspended from the ceiling, exerting its weight in a semi-abstract manner. When strategically installed in an artistic style within a specific area, it conveys the meaning of suffering originating from the subconscious state. Operating within the framework of ideas inspired by personal experiences, the work communicates thoughts and feelings through media, materials, and techniques. Consequently, it has evolved into a contemporary, uniquely beautiful creative work. The outcomes of this creative research have led to distinctive and novel discoveries.

Keywords: Subconscious Mind, Suffering, Wire, Semi-Abstract, Empty Space

บทนำ

ผู้สร้างสรรค์เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์มากนัก เมื่ออายุได้ 9 ขวบ บิดา และมารดา ได้แยกทาง หย่าร้างกันไป บิดาได้มีครอบครัวใหม่ ส่วนผู้สร้างสรรค์ มีมารดาเป็นผู้เลี้ยงดู ครอบครัวคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ประกอบด้วย ผู้สร้างสรรค์ และพี่สาว ถูกเลี้ยงดู ฟูมฟักให้เติบโตมาท่ามกลาง ครอบครัวฐานะยากจน มีคุณยายที่ชรามาก คุณป้าที่มีสถานะโสด สมาชิกในครอบครัวเป็นหญิงล้วน คุณแม่หาเช้า กินค่ำ และมีอาชีพทำนา ผู้สร้างสรรค์มองเห็นถึงสถานภาพที่ยากไร้ เห็นความร่ำบากของคนที่ยัง รวยล้อมรอบตัว เสมือนเป็นเรื่องปกติเคยชิน ที่ยากจะยอมรับได้ ภาระของผู้หญิง บทบาทหน้าที่การรับผิดชอบของแม่ ที่ดูแล เลี้ยงดู เพื่อไม่ให้ผู้สร้างสรรค์และพี่สาว รู้สึกขาดเหลือสิ่งใดจากการไร้ บิดา ทว่าบางสิ่งไม่สามารถหาสิ่งใดทดแทนได้ และ ไม่ใช่ทุกเรื่องที่จะสามารถเล่าความรู้สึกออกมาได้เช่นกัน จำต้องต้องแบกรับความรู้สึกเหล่านั้น เก็บงำเรื่องราวไว้ในส่วนลึกของจิตใจมาโดยตลอด เหมือนเด็กรำเริง

สติส ไม่เคยมีสิ่งใดหลุดออกมาจากส่วนลึกในจิตใจ ทุกเรื่องจึงไม่เคยได้บรรเทาจากใจนี้ นับวันยิ่งทับถม ทับซ้อน ตามกาลเวลา ความทุกข์จากเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งที่หล่อหลอมให้ผู้สร้างสรรค์เติบโต

ภาพประสบการณ์ที่พบเจอในอดีตส่งผลมาสู่ปัจจุบัน ผู้สร้างสรรค์ได้รับสิ่งที่เรียกว่า ความทุกข์ ที่เกิดจากสภาวะของจิตใต้สำนึก ทับถม ทับซ้อน ด้วยกาลเวลาจากเหตุการณ์ที่เคยพบเจอในอดีต ไม่ว่าจะเป็นการดูแลเอาใจใส่ การให้ความสำคัญในโอกาส ต่าง ๆ การถูกทอดทิ้งเพียงลำพัง ความหวาดกลัวต่อผู้คนรอบข้าง ความรู้สึกเหล่านั้นคอยที่จะทำร้ายและบั่นทอนจิตใจ เมื่อใดที่พบเจอเหตุการณ์ วัตถุสิ่งของที่คล้ายกับที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ความรู้สึกนั้นจะวนคืนกลับมา และยังคงซ่อนอยู่ภายในใจ ยึดติด และเหนียวรั้ง ให้วนกลับไป วนเวียนอยู่กับเรื่องราวเหล่านั้นตลอดเวลา ดังทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ซึ่งเป็นทฤษฎีริเริ่มของซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวเวียนนา ที่กล่าวว่า จิตไร้สำนึก (Unconscious) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์

แนวความคิดของการสร้างสรรค์

วิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ต้องการสะท้อนผลของการเหนียวรั้ง ยึดติดของสภาวะจิตใจผ่านผลงานสร้างสรรค์รูปแบบศิลปะสื่อผสม กึ่งนามธรรม ที่มีแรงบันดาลใจมาจากเรื่องราว ประสบการณ์ ความทรงจำในอดีตที่มีผลกระทบต่อจิตใจ เช่น การพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก ความรู้สึกผิดหวังต่อคนใกล้ชิด การไม่ได้รับในสิ่งที่ปรารถนา โหยหาในความรัก สิ่งเหล่านี้ถูกสะสม ดังเส้นที่หมุนวน วนเวียน ทับซ้อน ซ้อนเร้น ภายในจิตใจ เป็นดั่งกรงขังในชีวิต ไม่เคยมีวันสิ้นสุด ถ่ายทอดผ่านทัศนธาตุ เส้น จากวัสดุเส้นใยโลหะขนาดเล็ก สอดประสาน จนก่อเกิดมวลและปริมาตร รูปทรงสัญลักษณ์ที่ผูกพัน ติดตั้งในพื้นที่เฉพาะ ที่เป็นสื่อแทนความรู้สึกเพื่อเชื่อมโยงสู่แนวเรื่องในงานวิจัยสร้างสรรค์นี้

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม ด้วยวัสดุ เส้นใยโลหะ ขนาดเล็ก ด้วยกรรมวิธีการถัก การตัด เพื่อเป็นภาพสะท้อนผลของการเหนียวรั้ง ยึดติดของสภาวะจิตใจจาก ความทรงจำในอดีต จำนวน 1 ชุดผลงาน
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม ด้วยวัสดุ เส้นใยโลหะสู่สาธารณะชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม ด้วยวัสดุ เส้นใยโลหะ ขนาดเล็ก ด้วยกรรมวิธีการถัก การตัด เพื่อเป็นภาพสะท้อนผลของการเหนียวรั้ง ยึดติดของสภาวะจิตใจจาก ความทรงจำในอดีต จำนวน 1 ชุดผลงาน
2. ได้เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม ด้วยวัสดุ เส้นใยโลหะสู่สาธารณะชน

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. ขอบเขตด้านแนวเรื่อง วิจัยสร้างสรรค์สะท้อนผลของเหตุที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจของผู้สร้างสรรค์ที่ได้รับจากประสบการณ์ ในครั้งวัยเด็ก เช่น การพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รักยิ่ง การผิดหวังต่อคนใกล้ชิดและการไม่ได้รับในสิ่งที่ปรารถนา สิ่งเหล่านี้ถูกสะสมแทนค่าด้วยทัศนธาตุเส้น ก่อเกิดรูปร่าง รูปทรงลักษณะกึ่งนามธรรม เปราะบาง พร้อมแปรเปลี่ยนรูปทรงได้ทุกขณะ ราวกับสภาวะของความรู้สึก
2. ขอบเขตด้านรูปทรง รูปทรงในผลงานสร้างสรรค์ เกิดจากรูปทรงที่มาจากความเป็นจริงแต่ถูกลดทอน เพิ่มเติม จากความรู้สึกที่มีผลจากประสบการณ์ที่สะสมจากความทรงจำ จึงมีทั้งชัดเจนและขาดหาย การทับซ้อนที่หนาแน่น และเปราะบาง มีทั้งลักษณะเสมือนจริงและกึ่งนามธรรม อาทิเช่น หน่ออก ส่วนหัว ใบหน้า ร่างกาย ฯลฯ

3. ขอบเขตด้านเทคนิค วิจัยสร้างสรรค์นี้ใช้วัสดุสำเร็จรูป เส้นใยโลหะ ชนิดต่าง ๆ (ลวด) นำมาแทนค่าทัศนธาตุเส้น ในหลักองค์ประกอบศิลป์ และอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ผ่านกรรมวิธีการถัก สาน ดัด เส้นใยโลหะ จนเกิดเป็นรูปทรง ที่มีลักษณะทั้งลอยตัว นูนต่ำ และนูนสูง ทั้งในระนาบ 2 และ 3 มิติ นำมาผสมผสานกันด้วยการติดตั้งผลงานด้วยรูปแบบศิลปะการจัดวาง ในพื้นที่เฉพาะ

กรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ข้อมูลภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับ เรื่องราวความทรงจำในอดีต ณ บ้านเลขที่ 51 ม. 5 ตำบลบก อำเภอนโนนคุณ จังหวัดศรีสะเกษ บ้านอันเป็นสถานที่แห่งความทรงจำ และมีผลกระทบต่องิตใจของผู้สร้างสรรค์ทุก ๆ เหตุการณ์ในครอบครัวที่ล่วงเลยผ่าน ทับถม ทับซ้อน เป็นปมในชีวิต จนเกิดเป็นแรงบันดาลใจต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน และนำไปสู่การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมอันเป็นผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม เพื่อนำมาวิเคราะห์หากวิธีที่จะนำมาใช้ในการจัดทำผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้

1.2 ข้อมูลภาคเอกสาร ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องต่อวิจัยสร้างสรรค์ ดังนี้ เอกสาร ตำรา บทความ วิชาการทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้ามาประกอบการสร้างสรรค์ ดังนี้

ศิลปะบำบัด (Art therapy) คือ การบำบัดรักษาทางจิตเวชรูปแบบหนึ่ง ที่ประยุกต์ใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ความผิดปกติบางประการของกระบวนการทางจิตใจ โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินทางจิตวิทยา เพื่อเปิดประตูเข้าสู่จิตใจในระดับจิตไร้สำนึก และเลือกใช้กิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีขึ้น จากแนวคิดที่ว่า ศิลปะ คือ หนทางแห่งการปลดปล่อย อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด (ทวิตักดี สิริรัตนเรขา, 2550)

การศึกษาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ซึ่งเป็นทฤษฎีริเริ่มของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวเวียนนา ได้กล่าวว่าจิตมีลักษณะที่เป็นพลังงานเรียกว่า พลังจิต ซึ่งเป็นตัวควบคุมการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของร่างกายทั้งหมด แบ่งออกเป็นสามส่วน 1. จิตสำนึกหรือจิตรู้สำนึก (Conscious mind) 2. จิตกึ่งสำนึก (Subconscious mind) 3. จิตไร้สำนึก (Unconscious) งานวิจัยนี้จะขอลำถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย เท่านั้น คือ “จิตใต้สำนึก” (Unconscious) เป็นจิตส่วนที่คนเราอาจเก็บกดความทรงจำไว้ในจิตไร้สำนึกและความทรงจำนั้นย่อมมีผลกระทบต่องานของชีวิตของผู้นั้นต่อไปในภายภาคหน้าจิตไร้สำนึกเป็นกระบวนการที่มนุษย์จัดประสบการณ์และความทรงจำอันเจ็บปวดออกจากจิตสำนึกของตน (Displace me)

กรอบแนวคิดเบื้องต้นในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฌาคส์ ลากอง (Jacques Lacan) เชื่อว่า ปัจเจกบุคคล ได้รับการหล่อหลอมจากระบบภาษาและสัญลักษณ์ อันเป็นที่มาของการเกิดภาพลักษณ์ และ สะท้อนตัวตน บางส่วนของ ปัจเจกบุคคล ศิลปินและงานศิลปกรรมล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตผลทางสังคม ดังนั้นลักษณะการเลือกใช้สัญลักษณ์ จึงเกี่ยวข้องกับการทำงานของสภาวะจิตไร้สำนึกซึ่งเป็นสภาวะการทำงานของจิตที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มากที่สุด (กิตติกร มีทรัพย์, 2559)

ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) เป็นผลงานที่นำเอาศิลปะแต่ละสาขาวิชาหรือสื่อกลวิธีมาผสมผสานในงานศิลปะผลงานที่เป็นสื่อผสมแบ่งออกได้ 3 วิธี ดังนี้

1. การนำเอาศิลปะแต่ละประเภทมาผสมผสานกัน หมายถึง การนำเอาศิลปะแต่ละสาขาวิชามาผสมผสานกันเข้าเป็นงานศิลปะ เช่น การนำเอาจิตรกรรม วรรณศิลป์ นาฏศิลป์ มาผสมเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืนแสดงออกด้วยอารมณ์ความรู้สึกเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว

2. การนำสื่อแต่ละประเภทมาผสมผสานกัน หมายถึง การนำเอาสื่อด้านต่าง ๆ ของศิลปะมาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน เช่น การระบายสีน้ำมัน

การวาดเขียนวัสดุปะติดมาผสมผสานกันไว้ในงานศิลปะจะเห็นได้จากผลงานสื่อผสมแบบ 2 มิติ และสื่อผสมแบบ 3 มิติ หรือ การจัดวาง

3. การนำเอากลวิธี (Techniques) มาผสมผสานกัน หมายถึง การนำเอากลวิธีแต่ละชนิดมาผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนโดยใช้กลวิธีสื่อแต่ละชนิดที่ศิลปินค้นคว้าทดลองมาผสมผสาน เช่น การใช้สี การใช้เส้น การใช้พื้นผิว การใช้วัสดุต่าง ๆ มาผสมผสานกันในผลงาน 2 มิติ หรือผลงาน 3 มิติ ซึ่งอาจเป็นสื่อเดียวกันหรืออาจจะใช้สื่อต่างชนิดกันแล้วแต่ศิลปินจะสร้างสรรค์ (วิโชค มุกตามณี, 2554)

ศิลปะรูปแบบอินสตอลเลชั่น ”อินสตอลเลชั่น”(Installation) ศิลปะในลักษณะนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพและขนาดของพื้นที่ ดังนี้

1. ภาพพิมพ์รูปแบบอินสตอลเลชั่น (Print Installation)
2. จิตรกรรมรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Painting Installation)
3. ประติมากรรมรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Sculpture Installation)
4. วิดีโอรูปแบบอินสตอลเลชั่น (V D O Installation)
5. ภาพถ่ายรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Photo Installation)
6. วาดเส้นรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Drawing Installation)
7. สื่อประสมรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Mixed-media Installation)
8. ศิลปะที่เน้นการใช้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในการนำเสนอรูปแบบอินสตอลเลชั่น (Documentary Installation)

9. อินสตอลเลชั่นที่มุ่งเน้นเรื่องราวโดยตรง (Conceptual Installation) (สมพร รอดบุญ. ศิลปะรูปแบบอินสตอลเลชั่นอาร์ต Installation Art. บทความในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54 ,2551)

1.3 อิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม ประกอบด้วยศิลปิน 3 ท่าน ดังนี้



ผลงานของ Chiharu Shiota
ชื่อผลงาน : In Silence
ขนาด : ผืนแปรตามพื้นที่
เทคนิค : ศิลปะการจัดวาง
ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน : 2008



ผลงานของ พินิ สันต์พิทักษ์
ชื่อผลงาน : Temporary Insanity
ขนาด : ผืนแปรตามพื้นที่
เทคนิค : ศิลปะการจัดวาง
ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน : 2564



ผลงานของ : อิมหทัย สุวัฒน์ศิลป์
ชื่อผลงาน : หมอนของพ่อ
ขนาด : ผืนแปรตามพื้นที่
เทคนิค : ถักเส้นผมและหมอนขีด
ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน : 2551

ภาพประกอบที่ 1 อิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม

ที่มา: “Chiharu Shiota”, “พินิ สันต์พิทักษ์”, “อิมหทัย สุวัฒน์ศิลป์”,

Accessed in January 5, 2018

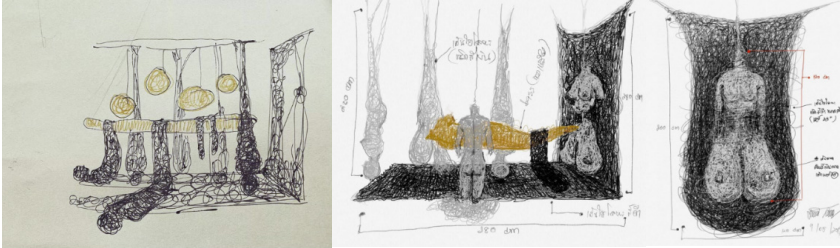
ตารางวิเคราะห์อิทธิพล สรุปรูปกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์ (Conceptual of Framework)

ตารางวิเคราะห์อิทธิพล ทางผลงานสร้างสรรค์			
วิเคราะห์	ศิลปิน Chiharu Shiota	ศิลปิน พินิ สันต์พิทักษ์	ศิลปิน อิมหทัย สุวัฒน์ศิลป์
วิเคราะห์ เนื้อหา	จากการวิเคราะห์เนื้อหาผลงานของศิลปิน Chiharu Shiota พบว่าประสบการณ์ที่การรับรู้ที่เคยเกิดขึ้นในช่วงเวลาชีวิตของศิลปิน มีผลต่อความคิด การรับรู้ จนนำมาสู่การถ่ายทอดความรู้สึกผ่านผลงานและสัญลักษณ์ (วัตถุจริง) เกือบทุกชิ้น แนวคิดในผลงานของศิลปินมีอิทธิพลต่อแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ เพราะมีลักษณะการใช้เรื่องส่วนตนในการแสดงออก เช่นเดียวกับผลงานสร้างสรรค์ในวิจัยนี้	ผลงานมีเนื้อหา การสะท้อนความเป็นเพศสภาพของหญิงสาว และบทบาทของแม่ ผ่านการสร้าง รูปร่างรูปทรงที่อาจจะมีความต่อเนื่อง ปฏิสัมพันธ์ และการรับรู้ของผู้คนร่วมกัน เช่นการมองสัญลักษณ์ของหน้าอกผู้หญิงในบริบทที่แตกต่าง กันออกไป การใช้รูปทรงสัญลักษณ์ หน้าอกผู้หญิง มีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานในวิจัยขึ้นนี้อย่างมาก จนนำมาสู่การศึกษาค้นคว้าสัญลักษณ์รูปทรง ในผลงานสร้างสรรค์ ของศิลปิน พินิ สันต์พิทักษ์ ที่มีอิทธิพลต่อการใช้รูปทรงแสดงออกในผลงานสร้างสรรค์ของวิจัยนี้	ผลงานสร้างสรรค์นี้มีความใกล้เคียงกัน ในส่วนเนื้อหาที่มีความต้องการสะท้อนความรู้สึกที่แฝงเร้นภายในจิตใจที่เกิดจากผลของประสบการณ์ในอดีตมาของบุคคล เหตุการณ์ ที่เคยเกิดขึ้นภายในครอบครัว นำมาเป็นส่วนหนึ่งในเป็นแรงบันดาลใจ เนื้อหาข้างต้น มีความคล้ายคลึงกับแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ที่ใช้เรื่องราวส่วนตัว ประสบการณ์เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับตนเองในการแสดงออกในวิจัยนี้

ตารางวิเคราะห์อิทธิพล ทางผลงานสร้างสรรค์			
วิเคราะห์	ศิลปิน Chiharu Shiota	ศิลปิน พินรี สันต์พิทักษ์	ศิลปิน อัมพัย สุวัฒน์ศิลป์
วิเคราะห์ รูปแบบ	ผลงานส่วนมากเป็นการสร้างสรรค์รูปแบบศิลปะสื่อผสม ด้วยวัสดุสำเร็จรูป (เส้นด้ายไหมพรมหลากสี) เป็นวัสดุสำเร็จรูปที่ผ่านกระบวนการทางการผลิตจากอุตสาหกรรม (หรือวัตถุที่ผ่านการใช้งานแล้ว แต่เป็นวัตถุสำเร็จรูป) เช่น เปียโน เก้าอี้ รองเท้า ญวน ฯลฯ ผสมผสานผ่านเส้นไหมพรม สดุด ประสาน โยงใย จนเกิดเป็นพื้นที่ใหม่ของศิลปะ และเป็นพื้นที่ทางความคิด ความรู้สึกของศิลปิน โดยอาศัยองค์ความรู้ของศิลปะ การติดตั้งและการจัดวาง ในการแสดงออก	ผลงานมีการแสดงออกในรูปแบบที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นการสร้างศิลปะด้วยรูปแบบศิลปะสื่อผสม จากวัสดุสำเร็จรูป ที่ยังไม่ผ่านการใช้งานนำมาประกอบสร้างชิ้นใหม่ อาศัยรูปทรงหน้าอกผู้หญิงเป็นรูปทรงรองรับทางความคิด บางชิ้นสร้างสรรค์ด้วยกลวิธีทางงานประติมากรรม การปั้น หล่อ ถอดพิมพ์ แม้นแต่กลวิธีรูปแบบศิลปะสื่อผสม จากนั้นนำรูปทรงผลงานมาติดตั้งด้วยองค์ความรู้รูปแบบศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง รูปทรงในผลงานนี้มีอิทธิพลต่อผลงานสร้างสรรค์ในวิจัยนี้	มีการแสดงออกผ่านรูปแบบศิลปะสื่อผสม มีการใช้วัสดุ เส้นใยที่เป็นตัวแทนสายใย สายสัมพันธ์ รัก ระหว่างบุคคลในครอบครัว เส้นใยรัก (เส้นผม) ซึ่งอาจจะตีความได้ว่าเส้นผม คือ ทศนธาตุเส้น ในหลักองค์ประกอบศิลป์ วิธีการใช้ทัศนธาตุเส้นดังกล่าวมีผลต่อแรงบันดาลใจในการใช้ทัศนธาตุเส้นในงานผลงานสร้างสรรค์ในวิจัยนี้ และต่างกับที่วิจัยนี้ มีการใช้วัสดุสำเร็จรูป เพื่อถ่ายทอดสภาวะทางความรู้สึกภายใน กระบวนการสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง
วิเคราะห์ เทคนิค	เทคนิคในการสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่เป็นการจัดการวัสดุสำเร็จรูป คือ เส้นใยไหมพรม ด้วยกลวิธีการสอดประสาน เส้นใยเหล่านั้นจนเกิดมิติอ่อนแก่ ในพื้นที่ว่างของห้องแสดงผลงาน การทับซ้อนของเส้น เกิดเป็นบรรยากาศ และเมื่อมองเข้าไปในเส้นใยเหล่านั้นจะพบวัตถุจริง ที่ซ่อนอยู่ภายในมิติเส้นที่พัวพันราวกับว่าเส้นเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์ที่ศิลปินใช้แทนความรู้สึนึกคิด การสร้างมิติจากเส้นไหมพรม ก่อให้เกิดมิติที่ซับซ้อน ผู้สร้างสรรค์จึงนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้ในผลงานสร้างสรรค์ในวิจัยนี้	กระบวนการสร้างสรรค์ไม่มีเทคนิคที่ตายตัว เหตุเพราะศิลปินไม่ได้จำกัดเทคนิคในการแสดงออก ทั้งนี้อาศัยแนวความคิดรวมยอดในการขับเคลื่อนผลงาน และบริบทของพื้นที่ติดตั้งที่แตกต่างกัน เป็นตัวขับเคลื่อนให้ผลงานสร้างสรรค์สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ ดังนั้นวัสดุ กลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละชุดของการสร้างสรรค์ จึงมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง	เทคนิคและกระบวนการในการสร้างสรรค์ของศิลปิน เป็นการใช่วัตถุเส้นผม ถ่ายทอดด้วยกรรมวิธีการถักในรูปแบบการถักโครเชต์ ให้ปรากฏรูปทรง สัญลักษณ์ อันเป็นเสมือนคล้ายวัตถุทางอารมณ์ความรู้สึก ใช้สื่อความหมายเป็นวัตถุแห่งความผูกพัน ระหว่างบุคคล คู่ บุคคล ซึ่งกระบวนการมีความแตกต่างกับผลงานสร้างสรรค์ในวิจัยนี้ เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ไม่ได้ใช้กลวิธีถักแบบโครเชต์ แต่ให้เส้นสอดประสานตามความรู้สึก

วิธีดำเนินการสร้างสรรค์

1. การทำภาพร่าง คือ การนำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในบทที่ 1 และบทที่ 2 นำมาวิเคราะห์เป็นภาพร่างผลงาน โดยการวาดเส้นเพื่อกำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์



ภาพประกอบที่ 3 - 5 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์

2. การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์



1. กรรไกร 2. ลวดทองเหลืองและลักษณะการดัด 3. ลวดสีเงินและลักษณะการดัด

ภาพประกอบที่ 6 - 10 วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

3. การสร้างสรรค์ผลงาน หลังจากผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล รวมถึงศึกษาศิลปินที่มีอิทธิพลทางศิลปกรรม จนนำมาสู่การจัดทำภาพร่างเพื่อวางแผนการสร้างสรรค์ จากนั้นเข้าสู่การเตรียมวัสดุเส้นด้วยกระบวนการดัด สอดสาน ดัด เส้นใยโลหะ โดยการสอดสานเส้นไปมาเป็นไปตามอารมณ์ความรู้สึกจนเป็นแผ่นตามขนาดที่ต้องการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการขึ้นรูปทรงในลำดับต่อไป



ภาพประกอบที่ 11 - 17 การสร้างสรรค์ผลงานและการติดตั้งผลงานในพื้นที่จริง

สรุปผลการสร้างสรรค์



ภาพประกอบที่ 18 - 19 ผลงานสร้างสรรค์และการติดตั้งผลงานในพื้นที่จริง

สรุปผลวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม : พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating mixed media artworks : The subconscious mind space for mental therapy) ดังนี้

1. ที่มาของแรงบันดาลใจ ในวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม : พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating mixed media artworks : The subconscious mind space for mental therapy) ซึ่งมีแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงกับผู้สร้างสรรค์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้น ภายในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ มีผลต่อความคิด พฤติกรรม ส่งผลต่อบุคลิกภาพของผู้สร้างสรรค์ มาโดยตลอด ทำให้ได้เล็งเห็นว่ามุมด้านลบที่เคยเกิดขึ้นเหล่านี้อาจจะมีประโยชน์ต่อการนำมาสู่การศึกษาค้นคว้าในวิจัยสร้างสรรค์นี้

2. ด้านเนื้อหา/แนวความคิด และผลการสร้างสรรค์ วิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้มีแนวความคิดที่ต้องการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมด้วยวัสดุเส้นใยโลหะขนาดเล็ก ที่มีแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ที่มีผลกระทบต่อยุติธรรม เป็นเรื่องส่วนตัว สะท้อนผลของการเหนียวรั้ง ยึดติดของสภาวะจิตใจ จากประสบการณ์ ความทรงจำในอดีต เช่น การพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก ความรู้สึกผิดหวังต่อคนใกล้ชิด การไม่ได้รับในสิ่งที่ปรารถนา โหยหาในความรัก สิ่งเหล่านี้ถูกสะสม แสดงออกผ่านเส้นที่หมุนวน วนเวียน ทับซ้อน ซ้อนเร้น ภายในจิตใจ เป็นดังกรงขังในชีวิต ไม่เคยมีวันสิ้นสุด ถ่ายทอดผ่านทัศนธาตุ เส้น จากวัสดุเส้นใยโลหะขนาดเล็ก เป็นสื่อแทนความรู้สึกเพื่อเชื่อมโยงสู่แนวเรื่องในงานวิจัยสร้างสรรค์ นี้

3. ผลงานสร้างสรรค์ มีความเป็นต้นแบบ ดังนี้ ผลงานมีความโดดเด่นในการเลือกสรรวัสดุ คือการใช้เส้นใยโลหะ เช่น เส้นลวด สีดำ สีเงิน เส้นทองเหลืองขนาดเล็ก ขนดนิ่ม ผ่านกระบวนการ ดัด ถัก กดทับ ปรากฏลักษณะของเส้นที่หมุนวนทับซ้อน คล้องเกี่ยวพันวัตถุที่มีความหมายและมีคุณค่าต่อจิตใจ และเป็นตัวแทนของบุคคลที่ผูกพัน เส้นที่สอดผสานหนาแน่นจนก่อเกิดเป็นรูปทรง ในรูปแบบกึ่งนามธรรม ผสานรูปทรงทางความคิดที่ประมวลผลด้วยหลักทางองค์ประกอบศิลป์

สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ แล้วนำมาติดตั้งในรูปแบบศิลปะการจัดวางในพื้นที่เฉพาะ ผลงานจึงมีความสมบูรณ์เกิดความแปลกใหม่ ผู้ชมผลงานสามารถเดินเข้าไปในพื้นที่ของผลงาน สัมผัสอารมณ์ความรู้สึก ดังที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออกได้

4. ความเป็นศิลปะ (Artistic form) ดังนี้ ผลงานสร้างสรรค์มีลักษณะการแสดงออกทางแนวเรื่องที่เกิดขึ้นจริง มีผลกระทบต่อจิตใจมาโดยตลอดระยะเวลาที่ยาวนาน ความเจ็บปวดเหล่านั้นได้ถูกถ่ายทอดผ่านทัศนธาตุเส้น ในหลักองค์ประกอบศิลป์แปรเปลี่ยนลักษณะเดิมของเส้นใยโลหะขนาดเล็กที่มีลักษณะตรง รวากับเส้นด้ายให้กลายเป็นดั่งเส้นหมุนวนทับซ้อนเหมือนกับลักษณะของงานวาดเส้น ที่ใช้บันทึกห้วงอารมณ์ความรู้สึกที่แผ่เร้น ความทุกข์ ความรู้สึกจากความทรงจำในอดีต ยิ่งนานวัน ยิ่งทับซ้อน จนก่อเกิดรูปทรงที่มีผลต่อความคิดและความทรงจำในช่วงเวลาที่ผ่านมา รูปทรงที่ถูกสร้างขึ้นในผลงานแต่ละชิ้นมีความแตกต่าง แต่ละรูปทรงประกอบด้วยรายละเอียดของการทับซ้อนของทัศนธาตุที่มีความหนา และบางเบา ในบางจุด ทั้งนี้รูปทรงที่เกิดขึ้นจากเส้นใยโลหะยังมีความอ่อนตัว ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ไม่มั่นคง ไม่แข็งแรง พร้อมทั้งจะแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา รวากับความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อเรื่องราวความทรงจำในอดีต รูปทรงที่สร้างสรรค์ขึ้นถูกนำมารวมกันโดยใช้ศิลปะการจัดตั้งและการจัดวาง สร้างพื้นที่ใหม่ให้กับงานศิลปะ แทนค่าพื้นที่ภายในจิตใจ เป็นพื้นที่ส่วนลึกของจิตใต้สำนึกของผู้สร้างสรรค์ จัดวางให้รูปทรงแขวนลอย หิ้งน้ำหนักลงสู่ส่วนล่าง การติดตั้งกลับด้านรูปทรง ให้ห้อยย้อย การวางรูปทรงที่พื้น เสมือนว่าพื้นที่แห่งนี้ไร้ซึ่งกฎเกณฑ์ และไม่อยู่ในความเป็นจริง แต่เป็นพื้นที่เฉพาะที่สะท้อนความรู้สึก ของผู้สร้างสรรค์

5. ผลที่ปรากฏและการสื่อความหมาย วิจัยสร้างสรรค์ สามารถตอบสนองความคิดและความรู้สึกที่ต้องการสื่อสารและแสดงออก ดังที่ต้องการ ตามที่ได้ระบุไว้ในแนวความคิดเบื้องต้น ปฏิกริยาที่เป็นผลต่อผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ได้รับการยอมรับให้ร่วมจัดแสดงผลงานในการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ หลายท่านเป็นกรรมการพิจารณา รวมถึงผลงานในวิจัยสร้างสรรค์ ถูกรับเชิญให้เข้าร่วมจัดแสดงผลงานร่วมกับศิลปินชั้น

นำในประเทศไทย ในโครงการจัดแสดงผลงานศิลปกรรม นิทรรศการ “ชุด” นิทรรศการ “ธรรมดา” โดยหอธรรมพระบารมี จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น นอกจากนี้ผลงานสร้างสรรค์หลายชิ้นงานของผู้นี้ยังมีการถูกนำไปอ้างอิงในวิจัยสร้างสรรค์บ่อยครั้ง

อภิปรายผล

วิจัยสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดข้อค้นพบใหม่ ดังนี้

1. วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Sub-conscious Mind's Space for Mental Therapy) เกิดข้อค้นพบใหม่ องค์ความรู้ใหม่ หรือ นวัตกรรมใหม่ ดังนี้

จากการศึกษาค้นคว้าการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุสำเร็จรูป เส้นใย โลหะขนาดเล็กด้วยกลวิธีถัก ดัด สอดประสานคล้องเกี่ยวพัน จนเกิดเป็นรูปทรงที่ต้องการ ทำให้ได้เข้าใจเนื้อแท้ของวัสดุมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในการสร้างสรรค์ ทดลองในวิจัยแต่ละครั้งได้ทราบถึงนัยยะ ที่แฝงไว้ในกลวิธีของการสร้างสรรค์เข้าใจการใช้วัสดุในศิลปะสื่อผสมกับการสื่อความหมายในแต่ละชิ้นงาน สามารถนำไปพัฒนาผลงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนทำให้เทคนิคและกลวิธีดังกล่าวกลายเป็นเอกลักษณ์และเป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ ดังนั้นในวิจัยนี้จึงมีความคิดที่อยากพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ในส่วนการปรับเปลี่ยนแนวเรื่อง โดยอาศัยเนื้อหาที่มีผลกระทบต่องิตใจในช่วงเวลาหลังจากนี้ พัฒนารูปทรง ที่จะสามารถตอบสนองแนวความคิด จากกลวิธีที่ถักดัดในชิ้นงานต่อไป โดยอาศัยการศึกษาผลงานของศิลปินทั้งในประเทศไทย และนานาชาติ รวมถึงการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานควบคู่กันไป แต่ทว่า ศิลปะรูปแบบศิลปะสื่อผสม ที่เป็นเชิงวิชาการ รวบรวมเป็นตำรา มีน้อยมาก และเนื้อหาที่หาได้นั้นไม่ได้มีการเขียนในการวิเคราะห์เชิงลึกมากนัก จะหาข้อมูลการวิเคราะห์งานเชิงลึกได้มากจากการศึกษาค้นคว้างานในต่างประเทศ แต่อาจจะมึขีดจำกัดในเรื่องภาษา จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าได้ไม่ดีเท่าที่ควร แต่ถึงอย่างนั้นศิลปิน

รุ่นใหม่ในปัจจุบันก็นับว่า มีความสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบศิลปะสื่อผสม ศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง ยังมีจำนวนน้อย ไม่เป็นที่นิยมในหมู่นักศิลปินนักสร้างสรรค์ในประเทศไทย จากการวิเคราะห์ส่วนตน มองว่า สาเหตุมาจากหลายปัจจัย อาทิเช่น เอกสารวิชาการทางด้านศิลปะสื่อผสมและศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง มีน้อย ส่วนใหญ่ที่พบมากในประเภทบทความวิชาการ และบทสัมภาษณ์ ประกอบเวทีงานประกวดศิลปกรรม ต่าง ๆ ในระดับชาติ เท่านั้น ความไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งจึงอาจจะมีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบดังกล่าว ประกอบกับ ไม่มีการเขียนหรือตีพิมพ์เป็นหนังสือประกอบการเรียน มีเพียง บทความที่ถูกตีพิมพ์ใน วารสาร หนังสือแสดงผลงานทางศิลปะเท่านั้น ผู้สร้างสรรค์มีความประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะสื่อผสมนี้ เริ่มต้นโดยการรวบรวมข้อมูลตามวารสาร หนังสือทางด้านศิลปะเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นต่อการศึกษาค้นคว้าในเขียนวิจัยสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ที่สุดและเป็นตัวอย่างต่อคนที่สนใจศึกษาศิลปะในรูปแบบศิลปะสื่อผสม นอกจากการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารแล้วองค์ความรู้ที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับคือข้อค้นพบด้านเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานใน วิจัยนี้ ดังนี้

วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Subconscious Mind's Space for Mental Therapy) เป็นการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) โดยมีการใช้ Found object คือ วัสดุสำเร็จรูป หมายถึง วัสดุที่ถูกใช้สอยและไม่มีประโยชน์ใน การใช้สอยแล้ว และ วัสดุเหล่านั้นที่ผู้สร้างสรรค์นำมาใช้มีคุณค่าต่อจิตใจ มีเรื่องราวที่เคยผูกพันร่วมกัน โดยอาศัยวัสดุหรือวัตถุเหล่านี้เป็นตัวแทนในการแสดงออก โดยมีการผสมผสานวัสดุหรือรูปแบบทางศิลปกรรมที่มากกว่า 2 รูปแบบ หรือ 2 ชนิดขึ้นไปโดยอาศัยการอ้างอิง ตามเนื้อหาของ อาจารย์วิโชค มุกตมณี (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะทัศนศิลป์) ที่เคยเขียนไว้ ดังนี้ “การนำสื่อทางศิลปะแต่ละประเภทมาผสมผสานกัน หมายถึง การนำเอาสื่อด้านต่าง ๆ ของศิลปะ มาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน แล้วแต่ศิลปิน

จะสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การระบายสีน้ำมัน การวาดเขียน และ การนำวัสดุปะติด มาผสมผสานกันไว้ในงานศิลปะ จะเห็นได้จากผลงานสื่อผสมรูปแบบ 2 มิติ และสื่อผสม รูปแบบ 3 มิติ หรือศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง นอกจากนี้ยังมีการนำเอากลวิธี (Techniques) มาผสมผสานกัน หมายถึง การนำเอากลวิธีแต่ละชนิดมาผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนในงานศิลปะโดยใช้กลวิธีสื่อ ที่ศิลปินค้นคว้าทดลอง มาผสมผสาน เช่น การใช้สี การใช้เส้น การใช้พื้นผิว การใช้วัสดุต่าง ๆ มาผสมผสานกันในงาน 2 มิติ หรือผลงาน 3 มิติ ซึ่งอาจเป็นสื่อ เดียวกันหรืออาจจะใช้สื่อต่างชนิดกันแล้วแต่ศิลปินจะสร้างสรรค์ (วิโชค มุกตามณี, 2554)

ข้อค้นพบที่สำคัญในการทำงานศิลปะสื่อผสมและศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง ที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความเข้าใจในการใช้วัสดุ คือ วัสดุและการนำมาใช้ในผลงานทัศนศิลป์ นั้นสามารถจำแนกตามความเข้าใจ ดังนี้ 1) วัสดุจริง คือ วัสดุที่มีความหมายในตัววัสดุเอง เมื่อนำมาใช้ในผลงานศิลปะ วัสดุจะแสดงตัวตนหรือตีความหมายให้มีความเกี่ยวเนื่องและมีความหมายต่อผลงานสร้างสรรค์ โดยความหมายของวัสดุนั้นไม่เปลี่ยนจากความหมายเดิม 2) วัสดุจริงที่ใช้แทนค่าทัศนธาตุทางศิลปะ คือ ในข้อนี้วัสดุที่เลือกนำมาสร้างสรรค์นั้นอาจเป็นวัสดุจริงแต่เมื่อนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปะแล้ววัสดุนั้นจะไม่แสดงตนและไม่ได้ให้ความหมายต่อผลงานศิลปะ เป็นเพียงสิ่งที่ถูกนำมาแทนค่าเป็นทัศนธาตุเท่านั้น ไม่มีความหมายต่อผลงานเลย องค์ความรู้ ความเข้าใจที่เกิดขึ้นผู้สร้างสรรค์จะนำไปพัฒนาผลงานต่อไปลำดับต่อไป อีกทั้งยังค้นพบว่าการสร้างสรรค์ผลงานไม่จำเป็นที่จะต้องละทิ้งเทคนิคกลวิธีที่เคยสร้างสรรค์เสมอไป การพัฒนาผลงานมีหลากหลายช่องทาง ขึ้นอยู่กับว่าผู้สร้างสรรค์ต้องการพัฒนาส่วนใดในผลงาน ดังกล่าว เช่น ในวิสัยสร้างสรรค์นี้ ผู้สร้างสรรค์มุ่งเน้นพัฒนารูปทรงสัญลักษณ์และแนวเรื่อง ที่มีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาต่อจากวิสัยสร้างสรรค์ที่ผ่านมา ผ่านกลวิธีที่ถนัดและบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ไม่ได้มุ่งเน้นพัฒนาด้านเทคนิคแต่อย่างใด กลับให้ความสนใจในการพัฒนาแนวเรื่องให้ไปตามแรงกระทบที่เกิดขึ้นต่อสถานะที่มีผลกระทบต่อจิตใจแทน ปรับเปลี่ยนสีของเส้นใยโลหะ และรูปร่างรูปทรง ที่ปรากฏในผลงานให้มีความสอดคล้องกับแนวเรื่องเพื่อตอบสนองให้เป็นไปตามที่ได้ระบุไว้ในแนวความคิดเบื้องต้น

2. ผลการสร้างสรรค์แสดงลักษณะเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ ดังนี้

วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Subconscious Mind's Space for Mental Therapy) เป็นผลงานที่แสดงเนื้อหาที่ถูกต้องความในอีกแง่มุม ที่เน้นเรื่องการศึกษาศิลปะกับการบำบัด เรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้สร้างสรรค์ และเพื่อทำความเข้าใจสภาวะสองชั่วที่เกิดขึ้นภายในใจถ่ายทอดลงสู่ผลงานสร้างสรรค์ ดังวิจัยที่ผ่านมา เรื่องราวที่เป็นแรงบันดาลใจเบื้องต้นสะท้อนความเป็นปัจเจกส่วนตน และเกิดขึ้นกับผู้สร้างสรรค์จริง เป็นเหตุให้เข้าใจถึงเรื่องราวที่แสดงออกอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ยังมองว่าผลงานที่ปรากฏมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การทำความเข้าใจความหมายอันซ่อนเร้นที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ตลอดระยะเวลาของการทำงาน รวมไปถึงการเลือกสรรวัสดุที่ใช้ถ่ายทอดทำให้ผลงานมีความโดดเด่น ชัดเจน ผลงานสร้างสรรค์ทุกชิ้น ไม่สามารถทำซ้ำได้อีก

3. ผลงานสร้างสรรค์ มีความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ความเป็นต้นแบบในวิจัยสร้างสรรค์ เรื่องการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Subconscious Mind's Space for Mental Therapy) เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ในรูปแบบศิลปะสื่อผสม กึ่งนามธรรม โดยการใช้เส้นใยโลหะขนาดเล็ก เป็นการแทนค่า เส้น ทศนาฏในหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยกลวิธีการถักดัด วัสดุ สอดประสานไป มา โดยมีนัยยะแสดงถึงการทวนกลับ ทวนคิด มีความหมายทางความรู้สึก และเป็นทัศนธาตุหลักในการเชื่อมโยงวัสดุและวัตถุแต่ละชนิด ในผลงานสร้างสรรค์เข้าไว้ด้วยกันกลวิธีและการเลือกสรรวัสดุเส้นใยโลหะนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า ตลอดระยะเวลา ราว 10 ปี เป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยกัน และยังได้รับการันตีในระดับชาติ และนานาชาติ จากการส่งงานประกวดและได้รับการพิจารณารางวัลในหลายเวที รวมถึงได้ร่วมงานแสดงในนิทรรศการงานศิลปะนานาชาติบ่อยครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมั่นใจยิ่งว่า กลวิธีของเทคนิคงานสร้างสรรค์นี้ มีความเป็นต้นแบบและเป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ได้

4. ความเป็นศิลปะ (Artistic form) ดังนี้

วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Sub-conscious Mind's Space for Mental Therapy) เป็นผลงานถ่ายทอดในรูปแบบศิลปะสื่อผสม และศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง โดยอาศัยกลวิธีผสมผสานวัสดุที่หลากหลาย ประกอบกับจนก่อให้เกิดรูปร่างรูปทรง ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ถูกสร้างจากวัสดุเส้นใยโลหะขนาดเล็ก รูปทรงแต่ละส่วนถูกสร้างจากความรู้สึกที่เป็นนามธรรมของความคิดความรู้สึกในจิตใจ ถูกแฝงไว้ในลักษณะเส้นที่มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวพันกันไปมา ไร้ซึ่งต้นสายปลายเหตุ บ่งบอกเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอด อารมณ์ความรู้สึกผสมลงในเส้นแต่ละเส้น และผสมกับวัตถุที่มีความผูกพันจนเกิดเป็นรูปทรงใหม่กึ่งนามธรรม ที่เป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อบุคคลที่กล่าวอ้างไว้ในแนวความคิดเบื้องต้น

5. ผลกระทบหรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากสังคม หรือ จากวงวิชาการ

วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม: พื้นที่สภาวะของจิตใต้สำนึกเพื่อการบำบัดจิตใจ (Creating Mixed Media Artworks: The Sub-conscious Mind's Space for Mental Therapy) เป็นผลงานที่ใช้สื่อความหมายแทนค่าความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ที่มีต่อประสบการณ์ ความทรงจำ สภาวะจิตใจที่มีต่อบุคคลอันเป็นที่รัก อารมณ์นามธรรมเหล่านี้สร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรมผ่านเส้นทัศนธาตุในหลักองค์ประกอบศิลป์ การวัดค่าและประเมินผลงานสร้างสรรค์ส่วนใหญ่เป็นไปตามรสนิยมประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละบุคคล

ปฏิกิริยาที่เป็นผลต่อผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ได้รับการยอมรับให้ร่วมจัดแสดงผลงานในการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ หลายท่านเป็นกรรมการพิจารณา รวมถึงผลงานชุดที่ 2 ในวิจัยสร้างสรรค์ ถูกรับเชิญให้เข้าร่วมจัดแสดงผลงานร่วมกับศิลปินชั้นนำในประเทศไทย ในโครงการจัดแสดงผลงานศิลปกรรม นิทรรศการ “ชัด” นิทรรศการ “ธรรมดา” โดยหอธรรมพระบารมี จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น นอกจากนี้ผลงานสร้างสรรค์หลายชิ้นงานของผู้สร้างสรรค์มีการถูกนำไปอ้างอิงในวิจัยสร้างสรรค์บ่อยครั้ง

ข้อเสนอแนะ

วิจัยสร้างสรรค์ฉบับนี้ เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมและศิลปะการติดตั้งและการจัดวาง รูปแบบกึ่งนามธรรม ซึ่งเป็นการคลี่คลายจากรูปทรงที่มีในความเป็นจริงเกิดจากสภาวะของจิตใจ ผสมผสานระหว่างข้อมูลจริงกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ที่มีแรงบันดาลใจจากสภาวะภายในจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตหากมีผู้สนใจจะค้นคว้าเพื่อทำการสร้างสรรค์ผลงานตามแนวเรื่องดังกล่าว ควรมีการปฏิบัติดังนี้

1. มีการศึกษาข้อมูลเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์ให้กระจ่างทั้งข้อมูลเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม อิทธิพลทางศิลปกรรม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรมีความเกี่ยวเนื่องและมีผลต่อการสร้างสรรค์
2. มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลให้ลึกซึ้งเพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. เทคนิคควรมีการศึกษาทดลองให้เกิดความชำนาญและเข้าใจลักษณะของวัสดุ อุปกรณ์ ก่อนที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาก่อนนำมาสู่ผลงานสร้างสรรค์ผลงานจริง
4. การสร้างสรรค์ผลงานนั้นควรมองเรื่องที่ใกล้ตัวและเกิดขึ้นจริงกับผู้สร้างสรรค์เอง จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว
5. การให้ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าและการเคารพต่อการอ้างอิงข้อมูลในการสืบค้นอย่างทุกครั้ง
6. การเคารพผู้อื่น ด้วยการไม่คัดลอกงาน หรือแอบอ้างสิทธิ์ใด ๆ ที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ของศิลปิน หรือนักวิชาการ ที่เราได้ศึกษาค้นคว้า

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร มีทรัพย์. (2559). **พื้นฐานทฤษฎีจิตวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: หญิงสาว.
- หวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2550). **ศิลปะบำบัด ศาสตร์และศิลป์แห่งการบำบัด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- พินรี สันต์พิทักษ์. (2567). **Temporary Insanity**. ค้นเมื่อ 6 มกราคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/art-living/1046904>
- วิโชค มุกดามณี. (2554). **สื่อประสมและศิลปะการจัดวางในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพร รอดบุญ. (2551). **ศิลปะรูปแบบอินสตอลเลชันอาร์ต Installation art: บทการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 54**. เชียงใหม่ : คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิมหทัย สุวัฒน์ศิลป์. (2551). **เส้นผม: สายใยรักครอบครัว**. ปรินญานพนธ์ปรินญานศิลป์มหาบัณฑิต สาขาศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Chiharu, S. (2008). In **Silence**. Retrieved September 10, 2023, from <http://www.chiharu-shiota.com>